

Kind en Jongere-effectenrapport (JoKER) voor Decreet modernisering structuur en organisatie secundair onderwijs

Gebruik de RIA-leidraad en de RIA-checklist om deze RIA in te vullen.

1 Gegevens van het advies

1.1 Gegevens van de regelgeving

nummer taal- en wetgevingstechnisch advies	2017/215
bevoegde minister(s) van de regelgeving	Hilde Crevits viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs
RIA	Neen
JoKER	JA
armoedetoets	JA
link naar de regelgevingsagenda	http://regelgevingsagenda.bestuurszaken.be/regelgevingsagenda- initiatief/titel-ov-ov-11207

1.2 Gegevens van de aanvrager

e-mailadres	chama.rhellam@ond.vlaanderen.be
organisatie	Departement Onderwijs en Vorming
beleidsdomein	Onderwijs en Vorming
entiteit	Afdeling Secundair Onderwijs en Leerlingenbegeleiding

2 Titel en fase

Fase 3 – Goedkeuring (stap 14)

Het voorontwerp van decreet tot wijziging van de codex secundair onderwijs, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs wordt voor principiële goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

3 Samenvatting

Vlaanderen kent een lange traditie van sterk onderwijs. Ons secundair onderwijs behoort tot de absolute top, niet het minst door de gedrevenheid van het onderwijspersoneel dat elke dag voor zijn leerlingen klaar staat. De sterke punten van ons secundair onderwijs moeten we koesteren. Maar er zijn ook verbeterpunten die moeten worden aangepakt. Om het best mogelijke onderwijs aan elke leerling te bieden, is een modernisering van het secundair onderwijs nodig.

In uitvoering van het Regeerakkoord heeft de Vlaamse Regering definitief vorm gegeven aan de uitrol van het masterplan hervorming secundair onderwijs. De krachtlijnen voor de modernisering van het secundair onderwijs beginnen met een pakket maatregelen om de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs vlotter te laten verlopen.

De drie sleutelwoorden voor de modernisering van de eerste graad zijn: versterken, verdiepen en verkennen. De algemene vorming wordt versterkt door het ambitieuzer formuleren van eindtermen, door het definiëren van eindtermen basisgeletterdheid die door elke leerling moeten worden bereikt, door remediëring te kunnen verplichten en door het aantal uren basisvorming in het tweede leerjaar van de eerste graad op te trekken.

De oriënterende functie van de eerste graad wordt versterkt door in het keuzegedeelte vanaf het eerste leerjaar voldoende ruimte te maken voor verdieping of verkenning. Ook in het tweede leerjaar van de eerste graad blijft er naast de basisoptie ruimte voor differentiatie. Door deze differentiatiemogelijkheden zal een leerling op basis van zijn interesses en capaciteiten een gemotiveerde studiekeuze kunnen maken op het einde van de eerste graad.

In de tweede en de derde graad wordt het studieaanbod herschikt, transparanter en rationeler. Zo komen er 8 studiedomeinen in plaats van 29 studiegebieden, waarbinnen de studierichtingen inhoudelijk worden geordend van abstract naar praktisch. Het is de ambitie van deze nieuwe indeling (= matrix) om een volledig overzicht te bieden van het studieaanbod secundair onderwijs. Daarom worden ook de Se-n-Se-opleidingen, het studieaanbod van het buitengewoon secundair onderwijs en het studieaanbod in het kader van het stelsel leren en werken in de matrix opgenomen. De onderwijsvormen worden behouden en vormen de derde dimensie van de matrix, naast finaliteiten en studiedomeinen.

Op basis van de matrix kiezen schoolbesturen zelf hoe zij hun scholen organiseren. Schoolbesturen die hun scholen als domein- en campusscholen organiseren, zullen kunnen rekenen op financiële stimuli voor moderne en kwaliteitsvolle technische uitrusting in technische en beroepstechnische richtingen.

4 Probleembeschrijving

Het Vlaams secundair onderwijs heeft veel sterke punten. Uit internationaal vergelijkend onderzoek¹ blijkt dat onze 15-jarigen tot de internationale top behoren voor wiskunde, wetenschappen en leesvaardigheid. Daarenboven kent Vlaanderen een hoge scholarisatiegraad, bijna 9 op 10 van de jongeren haalt een diploma of studiegetuigschrift secundair onderwijs. Ons secundair onderwijs draagt bij tot een degelijke persoonlijkheidsvorming, biedt mogelijkheden om te differentiëren en biedt de mogelijkheid tot een gefaseerde studiekeuze. Scholen hebben een grote vrijheid bij de aanwending van hun omkadering. Ze doen inspanningen

---

¹ PISA

om hun leerlingenbegeleiding uit te bouwen en hun zorg voor leerlingen te verbeteren. Schoolteams zetten zich gedreven in voor hun leerlingen en voor hun scholen. Tussen centrale sturing en lokale autonomie (= pedagogische vrijheid) is er een goed evenwicht.

Ondanks deze sterktes kent ons secundair onderwijs ook **verbeterpunten**². In het masterplan hervorming secundair onderwijs van 4 juni 2013 zijn 27 verbeterpunten voor ons secundair onderwijs opgenomen. Zo **verlaten** nog **te veel jongeren** de school **zonder kwalificatie** (1 op 9). Te veel studierichtingen bieden niet wat ze beloven. Leerlingen worden **niet in gelijke mate voorbereid op het hoger onderwijs of de arbeidsmarkt**: de **verschillen tussen studierichtingen zijn groot**. Veel leerlingen doen, al van in het basisonderwijs, een leerjaar nog eens over. **Zittenblijven** wordt nog te vaak als enige mogelijkheid beschouwd om te differentiëren bij substantiële tekorten. **Sociale afkomst bepaalt nog te veel de school- en studiekeuze, de slaagkansen en studieresultaten van jongeren**. Het huidige onderwijssysteem slaagt er niet in om sociale ongelijkheid weg te werken, ondanks de vele inspanningen en investeringen. **Eindtermen worden onvoldoende bereikt in bepaalde studierichtingen**. Er is ook **geen eensgezindheid over de inhoud van algemene vorming**. De **verhouding is niet altijd duidelijk tussen de eindtermen of de ontwikkelingsdoelen en de vakoverschrijdende eindtermen**, net zomin als de operationalisering ervan in de leerplannen en handboeken. Uit de PISA-resultaten blijkt dat zowel onze beste leerlingen als de grote middenmoot minder sterk beginnen te presteren. Uit de meest recente PISA-resultaten (2015) blijkt bovendien dat 17% van onze leerlingen het basisniveau niet haalt.

5 Beleidsdoelstelling

5.1 Beleidscontext

Op 4 juni 2013 keurde de toenmalige Vlaamse Regering het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs goed. Daarmee zette de Vlaamse Regering de koers uit voor het secundair onderwijs van de toekomst. Naast een beschrijving van de sterktes en verbeterpunten van het huidige Vlaamse secundair onderwijs, bevat het masterplan de doelstellingen van het secundair onderwijs en schetst het de maatregelen voor een hervorming van het secundair onderwijs.

In haar regeerakkoord 2014-2019 nam de huidige Vlaamse Regering op dat het masterplan secundair onderwijs in dialoog met het onderwijsveld wordt uitgevoerd. In de beleidsnota Onderwijs 2014-2019 wordt dat engagement verder geconcretiseerd.

De beleidsnota Onderwijs benadrukt dat het realiseren van kwaliteitsvol secundair onderwijs een gedeelde verantwoordelijkheid is van alle onderwijspartners. Er wordt gerekend op de expertise en inzet van de leraren, directies en schoolbesturen om de noodzakelijke modernisering te realiseren.

Op 31 mei 2016 keurt de Vlaamse Regering twee conceptnota's goed die de definitieve vorm geven aan de uitrol van het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs en de krachtlijnen bevatten voor de modernisering van het secundair onderwijs: conceptnota "Modernisering secundair onderwijs – maatregelen basisonderwijs en eerste graad" en conceptnota "Tweede en derde graad SO". De conceptnota's voorzien een pakket maatregelen om de overgang van het basis- naar het secundair onderwijs vlotter te laten verlopen. In de eerste graad van het secundair onderwijs wordt de algemene vorming versterkt en moeten alle leerlingen een vooropgesteld niveau halen. Naast de algemene vorming komt er een keuzegedeelte om nieuwe vakken te verkennen of andere uit te diepen. Waar nodig wordt hier ook verplichte remediëring voorzien. In de tweede en de derde graad komen er 8 studiedomeinen in plaats van 29 studiegebieden.

---

² Zie ook [masterplan hervorming secundair onderwijs](#), 4 juni 2013, p. 4-12

De Vlaamse Regering keurde op 13 januari 2017 het addendum bij de conceptnota's 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs goed. Het studieaanbod wordt met het addendum gebundeld in één schema met aandacht voor domeinen, onderwijsvormen en finaliteiten. Dit betekent dat studierichtingen voortaan duidelijk aangeven waarvoor een leerling wordt voorbereid: doorstromen naar het hoger onderwijs (ASO, TSO, KSO), doorstromen naar de arbeidsmarkt (BSO, BUSO OV3) of beide (TSO, KSO). Op die manier is een goede oriëntering en betere studiekeuze mogelijk. Het addendum vormt één geheel met de conceptnota's van 31 mei. De Vlaamse Regering wil met de 3 conceptnota's de gefaseerde uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs laten starten op 1 september 2018, met het 1ste leerjaar van de 1ste graad.

Op 24 maart 2017 keurde de Vlaamse Regering de mededeling "Basisopties en pakketten in de 1ste graad, ordening Se-n-Se, detaillering studierichtingen arbeidsmarktgerichte finaliteit, actualisering van het studieaanbod 2de en 3de graad so" goed. Deze mededeling vervolledigt het plaatje en heeft de ambitie om met de matrix een volledig overzicht te bieden van het studieaanbod secundair onderwijs. Daarom zijn met de mededeling van 24 maart 2017 twee bijlagen bij de matrix gevoegd. Eén bijlage lijst het aanbod Se-N-Se-opleidingen op; een tweede detailleert het studieaanbod met arbeidsmarktgerichte finaliteit in het gewoon secundair onderwijs. Naast BuSO OV3, krijgen ook BuSO OV1, OV2 en OV4 een plaats in de matrix. Verder bevat de mededeling nog enkele aanpassingen en verfijningen met betrekking tot de eerste graad.

5.2 Beleidsdoelstellingen

Om elke leerling het best mogelijke onderwijs te bieden op maat van zijn talenten, interesses en mogelijkheden, is een modernisering van het secundair onderwijs nodig waarbij de sterke punten worden gekoesterd en de verbeterpunten weggewerkt.

Leerlingen moeten meer inzicht krijgen in wat ze kunnen. Ze moeten ontdekken wat hen interesseert en waar hun mogelijkheden liggen. Zo worden studiekeuzes in het secundair onderwijs weloverwogen keuzes, onafhankelijk van de sociaaleconomische of sociaal-culturele situatie van leerlingen.

De modernisering van het secundair onderwijs moet ervoor zorgen dat jongeren in het secundair onderwijs de nodige (sleutel)competenties ontwikkelen om op een kritische, maatschappijbetrokken, verantwoorde, autonome, creatieve, verdraagzame manier te kunnen participeren en bijdragen aan de samenleving. Het secundair onderwijs bereidt jongeren ook goed voor op het functioneren op de arbeidsmarkt en/of het doorstromen naar het hoger onderwijs. In het secundair onderwijs wordt elke jongere uitgedaagd, zodat zoveel mogelijk jongeren een zo hoog mogelijk niveau kunnen halen en uitblinken in hun mogelijkheden.

Het **masterplan hervorming secundair onderwijs** koppelt **19 doelstellingen** aan de modernisering van het secundair onderwijs. **Het voorontwerp van decreet** dat de decretale vertaalslag is van de politieke akkoorden met betrekking tot de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs, **biedt enkel antwoord op volgende doelstellingen:**

- 1) **Prestaties van alle leerlingen verbeteren** door "zwakkere" leerlingen sterker te maken en "sterkere" leerlingen nog sterker te maken.
- 2) **Alle leerlingen en ouders keuzevaardiger maken** door ze meer inzicht te geven in de eigen mogelijkheden van de jongere, in de studiemogelijkheden en de mogelijkheden op de arbeidsmarkt.
- 3) Ouders en leerlingen vanaf 12-jarige leeftijd **mogelijkheden tot een gefaseerde, bewuste en positieve studiekeuze bieden** met als doel op 12-jarige leeftijd onherroepelijke en op foute gronden gebaseerde keuzes te vermijden.

4) In samenspraak met de arbeidsmarkt een **maximale afstemming op de arbeidsmarkt** verzekeren qua aanbod, inhoud en uitstroom.

5) Opwaarderen en stimuleren van technisch georiënteerd onderwijs

5.3 Vrije ruimte

Binnen bovenvermelde beleidscontext (zie 5.1) zijn alle beleidskeuzes met betrekking tot voorliggend dossier gemaakt. Er is bijgevolg geen vrije beleidsruimte om andere beleidskeuzes te overwegen. Het voorontwerp van decreet geeft uitvoering aan de beleidskeuzes die in het kader van de politieke akkoorden zijn gemaakt voor wat de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs betreft. Gelet op deze beperkte vrije beleidsruimte is er geen reguleringssimpactanalyse (RIA) opgesteld.

Belangrijk:

Aan de modernisering van het secundair onderwijs zijn uiteraard ook tal van andere aspecten verbonden die **buiten het bestek van het voorontwerp van decreet** vallen. Het gaat onder meer om volgende aspecten:

a) **De inhoudelijke doelen van opleidingen:** hier kan worden verwezen naar het parlementair debat dat momenteel loopt met betrekking tot het instrumentarium van eindtermen, ontwikkelingsdoelen, uitbreidingsdoelen Nederlands, beroepskwalificaties, curriculumdossiers en leerplannen evenals het extern kwaliteitstoezicht daarop.

b) **De leerlingen:** de toelatings- en overgangsvoorwaarden voor leerlingen evenals de studiesanctionering moeten worden herzien. Dit geldt voor alle leerjaren van de driegraden-structuur. De rechtsgrond hiervoor is echter al ingeschreven in de codex secundair onderwijs, nl. artikel 115, § 1, dat aan de Vlaamse Regering delegatie verleent om die regelingen te treffen. Het is de bedoeling dat het eerstvolgend uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering op de modernisering, naast het opleidingsaanbod (cfr. hoger), ook de toelatings- en overgangsvoorwaarden en de studiebekrachtiging voor die eerste graad bevat.

6 Opties

6.1 Doelstelling 1: Prestaties van alle leerlingen verbeteren door “zwakkere” leerlingen sterker te maken en “sterkere” leerlingen nog sterker te maken

→ **Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand**

Te weinig mogelijkheden om te differentiëren in de eerste graad

Zie verbeterpunt 2.8 uit het masterplan hervorming secundair onderwijs (p. 6): “In de perceptie van de mensen en in het keuzeaanbod van de scholen is de basisoptie klassieke talen de enige basisoptie die leerlingen extra uitdaagt.”

→ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie**

Versterken en verdiepen in de eerste graad

Met het voorontwerp van decreet wordt differentiatie structureel ingebouwd in het keuzegedeelte van de eerste graad. Zowel in het eerste als in het tweede leerjaar van de eerste graad wordt een aantal lessen voorzien voor differentiatie, gekoppeld aan de basisvorming. Van scholen wordt verwacht dat zij zowel remediërende (**versterken**) als uitdagende (**verdiepen**) differentiatiemogelijkheden aanbieden. Om dit te waarborgen is in het voorontwerp van decreet opgenomen dat scholen minstens 2 verdiepende differentiatiemogelijkheden aanbieden en de remediërende differentiatiemogelijkheden die de leerlingen nodig hebben.

6.2 Doelstelling 2: Alle leerlingen en ouders keuzevaardiger maken door ze meer inzicht te geven in de eigen mogelijkheden van de jongere, in de studiemogelijkheden en de mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

Doelstelling 3: Ouders en leerlingen vanaf 12-jarige leeftijd mogelijkheden tot een gefaseerde, bewuste en positieve studiekeuze bieden met als doel op 12-jarige leeftijd onherroepelijke en op foute gronden gebaseerde keuzes te vermijden.

→ **Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand**

Oriënterende functie van de eerste graad werkt onvoldoende

Zie verbeterpunt 2.12 uit het masterplan hervorming secundair onderwijs (p. 7): “De eerste graad heeft als decretale opdracht leerlingen te oriënteren en voor te bereiden op een meer bewuste en gerichte keuze voor een studierichting in de tweede graad in het aso, bso, kso of tso.

De eerste graad maakt deze oriënterende functie in de praktijk te weinig waar. De oriëntering van leerlingen gebeurt niet altijd op basis van belangstelling en capaciteiten. Leerlingen en ouders kiezen vaak voor een eerste graad in een bepaalde school in functie van het aanbod in de bovenbouw, de eigen opleiding van de ouders, het imago van de school, de ligging van de school, de keuze van vrienden, ... Scholen passen het abstractieniveau van hun eerste graad aan aan hun studieaanbod in de bovenbouw. Het hoeft dus niet te verwonderen dat de keuze voor bepaalde basisopties en beroepenvelden in de eerste graad al een voorafname is op de keuze die leerlingen zullen maken in de tweede graad. De facto heeft de keuze die ouders en leerlingen maken op 12-jarige leeftijd te vaak onomkeerbare gevolgen voor de keuzes die ze later nog kunnen maken.

Hiërarchie in de maatschappelijke appreciatie voor de onderwijsvormen

Zie verbeterpunt 2.15 uit het masterplan hervorming secundair onderwijs (p. 8): “De hiërarchie in de maatschappelijke appreciatie voor de onderwijsvormen bepaalt mee de studiekeuze van leerlingen. Ouders en leerlingen kiezen dikwijls voor een studierichting omdat zij behoort tot een onderwijsvorm met meer maatschappelijke appreciatie en/of aangeboden wordt in een school met een betere reputatie. Zo komen heel wat jongeren in een studierichting terecht die niet aansluit bij hun belangstelling en hun capaciteiten of die geen kansen biedt op de arbeidsmarkt. Telkens ze mislukken, zakken ze af naar een studierichting met minder status, om uiteindelijk te belanden in een onderwijsvorm met minder maatschappelijke appreciatie in een andere school en op een andere plaats (het watervalstelsel). Leerkrachten hebben andere verwachtingen al naargelang van de onderwijsvorm die leerlingen volgen.

De verdeling van de onderwijsvormen over de scholen werkt de fysieke segregatie van leerlingen mee in de hand en is dus mee verantwoordelijk voor de sociale segregatie van leerlingen. (...)

Te veel verschillende studierichtingen

Zie verbeterpunt 2.17 uit het masterplan hervorming secundair onderwijs (p. 8-9): “In de tweede en de derde graad zijn er te veel verschillende studierichtingen. Leerlingen en ouders weten niet altijd in welke beroeps- en/of onderwijskwalificaties een studierichting uitmondt en welke vervolgmogelijkheden ze biedt en niet biedt. Binnen de studierichtingen krijgen leerlingen weinig mogelijkheden tot differentiatie en overstappen van de ene studierichting naar de andere zijn vaak problematisch. Ouders en leerlingen maken soms zeer vroeg in hun schoolloopbaan keuzes die nadien nagenoeg onomkeerbaar blijken. (...)

Het tweede leerjaar van de eerste graad heeft veel basisopties en beroepenvelden. Tussen die basisopties zijn er grote verschillen. Niet alle basisopties halen het maximale uit hun leerlingen. Leerlingen met dezelfde cognitieve mogelijkheden presteren ondermaats in bepaalde basisopties. Daardoor zitten leerlingen te snel vast in een bepaald traject. (...)

→ Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Verkennen in de eerste graad

Binnen het keuzegedeelte van zowel het eerste als het tweede leerjaar van de eerste graad kunnen de uren voor differentiatie ook worden gebruikt om extra te werken aan keuzevaardigheid, om bv. verschillende vakken te **verkennen**. Bovendien worden basisopties onderscheiden in het tweede leerjaar A en het tweede leerjaar B.

Een rationeel, transparant en vernieuwd studietoeraanbod in de eerste, tweede en derde graad

Het voorontwerp van decreet voorziet dat de naamgeving in de A-stroom en de B-stroom van de eerste graad op elkaar wordt afgestemd: zo wordt het beroepsvoorbereidend leerjaar vervangen door het tweede leerjaar B en het begrip 'beroepenveld' door 'basisoptie'. De naamswijziging komt de transparantie van de structuur van de eerste graad ten goede. De A- en B-stroom worden nu duidelijk onderscheiden. Het aantal basisopties is sterk gereduceerd in vergelijking met de nuloptie. Het voorontwerp van decreet voorziet dat sommige basisopties in pakketten kunnen worden aangeboden. In het tweede leerjaar B is – in functie van een goede leerlingenoriëntering – de combinatie van max. 3 basisopties en pakketten binnen een basisoptie toegelaten.

Het voorontwerp van decreet legt eveneens een nieuwe indeling van het studietoeraanbod (= matrix) vast dat gebaseerd is op volgende algemene uitgangspunten:

- Een transparant aanbod
- Een rationeel aanbod
- Een aanbod met breed programmeerbare studierichtingen en oog voor uniciteit.

De matrix is opgebouwd volgens drie dimensies: studiedomeinen, finaliteiten en onderwijsvormen

Voor de afbakening van de studiedomeinen zijn 3 uitgangspunten gehanteerd:

- Reductie van de huidige studiegebieden naar inhoudelijk coherente studiegebieden
- Koppeling van studiedomeinen aan de bestaande classificaties van wetenschappen
- Afstemming op de wetenschappelijk onderbouwde indeling van de CLB's

Er zijn drie finaliteiten:

- Doorstroom
- Dubbele finaliteit
- Arbeidsmarkt

Elke studierichting van de tweede en de derde graad krijgt een duidelijke finaliteit. De finaliteit wordt bepaald én gewaarborgd via de samenstelling van de studierichting. Bovendien koppelt het voorontwerp van decreet de studierichtingen aan een kwalificatie met overeenkomstig niveau binnen de Vlaamse kwalificatiestructuur.

De matrix bevat het volledige overzicht van het studietoeraanbod secundair onderwijs. Daarom bevat de matrix ook het studietoeraanbod van het deeltijds beroepssecundair onderwijs, de leertijd en het buitengewoon secundair onderwijs.

Stimuli voor domein- en campusscholen

Het voorontwerp van decreet voorziet incentives voor domein- en campusscholen omdat beide schoolconcepten een breder/breed studietoeraanbod op schoolniveau garanderen ten aanzien van leerlingen en dus ook de hiërarchische perceptie tussen de onderwijsvormen (die behouden blijven) wegwerken.

6.3 Doelstelling 4: In samenspraak met de arbeidsmarkt een maximale afstemming op de arbeidsmarkt verzekeren qua aanbod, inhoud en uitstroom.

→ **Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand**

Ongelijkmatige voorbereiding op de arbeidsmarkt

Zie verbeterpunt 2.21 van het masterplan hervorming secundair onderwijs (p. 11): “(...) *Afgestudeerden van arbeidsmarktgerichte studierichtingen die de stap zetten naar de arbeidsmarkt beschikken vaak niet over de competenties en kwalificaties die de arbeidsmarkt nodig heeft. Werkgevers kunnen moeilijk inschatten wat de competenties zijn van een jongere met een kwalificatie van een bepaalde studierichting. Ook in de arbeidsmarktgerichte studierichtingen zijn er grote verschillen tussen scholen en er zijn te veel verschillende studierichtingen in hetzelfde studiegebied.*”

Te veel verschillende studierichtingen

Zie verbeterpunt 2.17 van het masterplan hervorming secundair onderwijs (p. 8-9): “(...) *We beschikken niet over een goed mechanisme om het aanbod van studierichtingen aan te passen aan nieuwe maatschappelijke en economische noden. Scholen kunnen studierichtingen blijven aanbieden die aan hun afgestudeerden nauwelijks kansen geven op de arbeidsmarkt of nauwelijks slaagkansen bieden in het hoger onderwijs. Andere studierichtingen creëren wel interessante perspectieven maar trekken dan weer onvoldoende leerlingen aan. Dit geldt vooral voor studierichtingen met een stevige portie technieken en voor industriële opleidingen. (...)*”

Zie verbeterpunt 2.15 van het masterplan hervorming secundair onderwijs (p. 8): “(...) *De hiërarchie tussen de onderwijsvormen en de scholen heeft voor gevolg dat sommige toekomstgerichte studierichtingen weinig leerlingen aantrekken enkel omdat ze tot het tso behoren.*”

→ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie**

Studierichtingen met een dubbele finaliteit of arbeidsmarktfinaliteit sluiten beter aan bij de arbeidsmarkt

Voor de inhoudelijke actualisering van de arbeidsmarktgerichte studierichtingen worden de erkende beroepskwalificaties als wettelijk referentiekader gehanteerd.

Het voorontwerp van de decreet voorziet dat op het vlak van programmaties de SERV een adviesbevoegdheid krijgt voor programmatieaanvragen die betrekking hebben op studierichtingen met dubbele finaliteit en studierichtingen met arbeidsmarktfinaliteit. Voor de beoordeling van programmatieaanvragen wordt in het voorontwerp van decreet criteria vastgelegd. Voor de programmatieaanvragen die betrekking hebben op studierichtingen met dubbele finaliteit of studierichtingen met arbeidsmarktfinaliteit voorziet het voorontwerp van decreet volgende criteria waarmee de Vlaamse Regering rekening houdt bij haar beslissingen:

- De getroffen voorbereidingen op het vlak van materiële infrastructuur en leermiddelen die voldoende en gepast zijn in functie van de te verwerven competenties van de geprogrammeerde studierichting.
- De aantoonbare samenwerkingsmogelijkheden met lokale arbeidsmarktactoren en de bedrijfswereld.

6.4 Doelstelling 5: Opwaarderen en stimuleren van technisch georiënteerd onderwijs

→ **Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand**

Het aantal leerlingen en ouders dat kiest voor nijverheidstechnisch onderwijs blijft sterk dalen

Zie verbeterpunt 2.14 van het masterplan hervorming secundair onderwijs (p. 8): “*Het sterke en aantrekkelijke nijverheidstechnisch onderwijs dat leerlingen aantrok met veel mogelijkheden en hen goede perspectieven bood op de arbeidsmarkt verliest zijn aantrekkingskracht. Het aantal leerlingen en ouders dat voor nijverheidstechnisch*”

onderwijs kiest, blijft sterk dalen. De keuze voor technisch en beroepsonderwijs is dikwijls een negatieve keuze. Deze negatieve keuze versterkt de moeilijke aansluiting op de arbeidsmarkt en het hoger onderwijs.

→ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie**

Herpositionering en actualisering van studierichtingen met een dubbele finaliteit

In het kader van de nieuwe indeling van het studieaanbod (matrix) worden de studierichtingen die behoren tot de TSO geherpositioneerd en inhoudelijk geactualiseerd om de aansluiting bij enerzijds de arbeidsmarkt en anderzijds het hoger onderwijs te waarborgen. De herpositionering houdt in dat een aantal studierichtingen TSO ressorteren onder de doorstroomfinaliteit en dus voorbereiden op doorstroom naar het hoger onderwijs. Dit houdt meteen een opwaardering van het technisch onderwijs in.

7 Analyse van de effecten

Doelgroepen

Jongeren tussen 12 en 25 jaar (= maximumleeftijd voor het voltijds gewoon secundair onderwijs m.u.v. de se-n-se-opleidingen en enkele opleidingen met dubbele finaliteit waarvoor geen tegenhanger bestaat in het secundair volwassenonderwijs).

7.1 Doelstelling 1: Prestaties van alle leerlingen verbeteren door “zwakkere” leerlingen sterker te maken en “sterkere” leerlingen nog sterker te maken

Nuloptie – Te weinig mogelijkheden om te differentiëren in de eerste graad

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen	Nadelen
	omschrijving	Omschrijving
Leerlingen SO		Differentiatie is geen recht. De school bepaalt of er remediëring wordt voorzien en of leerlingen verdiepende differentiatiemogelijkheden aangeboden krijgen. De organisatie van het keuzegedeelte behoort integraal tot de autonomie van een schoolbestuur

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie – Versterken en verdiepen in de eerste graad

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving

Leerlingen SO	Differentiatie wordt een recht. Ten aanzien van leerlingen wordt gewaarborgd dat elke secundaire school remediëring zal aanbieden en minstens twee verdiepende differentiatiemogelijkheden zal organiseren.	
---------------	--	--

7.2 Doelstelling 2: Alle leerlingen en ouders keuzevaardiger maken door ze meer inzicht te geven in de eigen mogelijkheden van de jongere, in de studiemogelijkheden en de mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

Doelstelling 3: Ouders en leerlingen vanaf 12-jarige leeftijd mogelijkheden tot een gefaseerde, bewuste en positieve studiekeuze bieden met als doel op 12-jarige leeftijd onherroepelijke en op foute gronden gebaseerde keuzes te vermijden.

Nuloptie – de oriënterende functie van de eerste graad werkt onvoldoende, hiërarchie in de maatschappelijke appreciatie voor onderwijsvormen, te veel studierichtingen

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen SO		<p>De oriëntering van leerlingen gebeurt niet altijd op basis van belangstelling en capaciteiten. Scholen passen het abstractieniveau van hun eerste graad aan aan hun studieaanbod in de bovenbouw.</p> <p>De hiërarchie in de maatschappelijke appreciatie voor de onderwijsvormen bepaalt mee de studiekeuze van leerlingen.</p> <p>Er zijn te veel studierichtingen in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs. De finaliteit van de studierichtingen is niet altijd duidelijk.</p>

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie – Verkennen in de eerste graad - Een rationeel, transparant en vernieuwd studieaanbod in de eerste, tweede en derde graad - Stimuli voor domein- en campusscholen

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen SO	<p>Door de reductie van het aantal basisopties wordt het studieaanbod op het niveau van het tweede leerjaar van de eerste graad transparanter, rationeler en duidelijker voor leerlingen en ouders.</p> <p>De nieuwe indeling van het studieaanbod in de tweede en derde graad en de actualisering van de studierichtingen zorgt ervoor dat het studieaanbod van de bovenbouw transparanter is, ook in functie van het maken van studiekeuzes. Bovendien wordt de aansluiting met het hoger onderwijs en/of de arbeidsmarkt gewaarborgd.</p> <p>De schoolconcepten die leerlingen een breed studieaanbod en dus een ruimere studiekeuze op schoolniveau bieden, worden gestimuleerd via incentives. Degelijke schoolconcepten kunnen de hiërarchie in de maatschappelijke appreciatie voor onderwijsvormen op schoolniveau doorbreken. Dergelijke schoolconcepten zorgen er ook voor dat leerlingen niet noodzakelijk van school moet veranderen.</p> <p>Bovendien zijn scholen – met het oog op een optimale onderwijsloopbaan van de leerling - verplicht om ouders en leerlingen actief te informeren over de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs.</p>	<p>De autonomie waarover de scholen beschikken wat de organisatie van de eerste graad betreft (<i>keuze qua aanbieden van verdiepende differentiatiemogelijkheden, keuze qua aanbod basisopties en/of pakketten, keuze qua combinaties van basisopties/pakketten in de B-stroom, ...</i>) kan ervoor zorgen dat de verschillen tussen scholen nog groter worden en het studieaanbod op het niveau van de tweede leerjaar van de eerste graad (en vooral het tweede leerjaar B) een ontransparant kluwen wordt waar leerlingen en ouders hun weg niet meer in vinden.</p> <p>Door het behoud van de onderwijsvormen wordt de hiërarchie in de maatschappelijke appreciatie voor onderwijsvormen bestendig.</p>

7.3 Doelstelling 4: In samenspraak met de arbeidsmarkt een maximale afstemming op de arbeidsmarkt verzekeren qua aanbod, inhoud en uitstroom.

Nuloptie – ongelijkmatige voorbereiding op de arbeidsmarkt / te veel studierichtingen

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen SO		Leerlingen kunnen studierichtingen blijven volgen die hen nauwelijks kansen geven op de arbeidsmarkt.

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie - Studierichtingen met een dubbele finaliteit of arbeidsmarktfinaliteit sluiten beter aan bij de arbeidsmarkt

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen SO	<p>De afstemming op de arbeidsmarkt wordt gewaarborgd, zowel op Vlaams als op lokaal vlak.</p> <p>De periodieke screening van het studieaanbod zorgt ervoor dat het studieaanbod steeds actueel zal zijn.</p>	

7.4 Doelstelling 5: Opwaarderen en stimuleren van technisch georiënteerd onderwijs

Nuloptie - Het aantal leerlingen en ouders dat kiest voor nijverheidstechnisch onderwijs blijft sterk dalen

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen SO		De keuze voor technisch en beroepsonderwijs blijft een negatieve keuze.

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie - Herpositionering en actualisering van studierichtingen met een dubbele finaliteit

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen SO	De herpositionering en de inhoudelijke actualisering van de TSO-studierichtingen zorgt er voor dat het technisch onderwijs versterkt wordt en een positiever imago krijgt.	

8 Vergelijking van de opties

Uit de analyse van de opties blijkt dat **de gekozen optie meer voordelen** met zich meebrengt en bijgevolg ook **meer beantwoordt aan de doelstellingen** die voorop worden gesteld.

9 Uitvoering

De verdere uitvoering van het decreet wordt opgenomen in het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de modernisering van het secundair onderwijs. Dit ontwerp van besluit bevat zowel autonome bepalingen als bepalingen die volgende besluiten van de Vlaamse Regering wijzigen:

- het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 6 december 2002 betreffende de organisatie van het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 betreffende de studiegebieden en structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2008 houdende uitvoering van het decreet van 10 juli 2008 betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 17 januari 2014 met betrekking tot programmatie van structuuronderdelen in het voltijds gewoon secundair onderwijs

10 Administratieve lasten

Er zijn geen specifieke administratieve lasten voor jongeren verbonden aan de invoering van de gemoderniseerde structuur en studieaanbod van het secundair onderwijs.

11 Handhaving

De onderwijsinspectie staat in voor de kwaliteitsbewaking van de scholen. De wijze waarop dat gebeurt

wordt geregeld in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs. Dit decreet zal worden aangepast aan de nieuwe manier van doorlichting. De onderwijsinspectie ontwikkelde samen met de netten, de pedagogische begeleidingsdiensten, vakorganisaties, leraren en andere onderwijspartners een nieuw referentiekader. Dit kader vormt de basis voor inspectie 2.0: een nieuwe manier van doorlichten die van start gaat op 1 september 2017. Het beoogt de kwaliteitsverwachtingen duidelijker te maken voor de scholen.

12 Evaluatie

Specifiek met betrekking tot het studieaanbod is in het voorontwerp van decreet opgenomen dat alle structuuronderdelen van het studieaanbod secundair onderwijs periodiek worden gescreend op actualiteitswaarde. Waar nodig worden structuuronderdelen dan bijgestuurd. De procedure hiertoe wordt door de Vlaamse Regering verder uitgewerkt.

13 Consultatie

De totstandkoming van de moderniseringsplannen is gepaard gegaan met veel consultatie en overleg. In wat volgt wordt uit de adviezen en consultaties die elementen gehaald die betrekking hebben op aspecten van het voorontwerp van decreet (= de gekozen optie). Er wordt enkel ingegaan op de adviezen en consultaties waarbij de jongeren zelf ook een stem hebben

Adviezen conceptnota eerste graad

Op **15 september 2016** maakte de VLOR zijn “**Advies over de conceptnota modernisering secundair onderwijs: maatregelen basisonderwijs en eerste graad**” bekend.

De modernisering van het secundair onderwijs moet uitgaan van de kracht van jongeren. Volgens de Vlor bieden enkele voorstellen uit de conceptnota daarvoor kansen. Scholen blijven de mogelijkheid behouden om hun eerste graad zo te organiseren dat leerlingen daar al keuzes moeten maken die bepalend kunnen zijn voor de rest van hun schoolloopbaan. De kans bestaat dat daardoor de verschillen tussen scholen nog groter worden. De conceptnota biedt geen enkele garantie dat elke leerling na de eerste graad nog kan kiezen voor om het even welk domein in de tweede graad. Zo laat de Vlaamse Regering volgens de Vlor kansen liggen om meer gelijke onderwijskansen te garanderen. Net dit gebrek aan gelijke onderwijskansen was een belangrijk motief voor de modernisering van het secundair onderwijs. De Vlor vraagt om ook aandacht te hebben voor de schakelmogelijkheden van het buitengewoon secundair onderwijs naar het gewoon secundair onderwijs vanaf de eerste graad. Hij pleit er ook voor om de flexibiliteit te behouden op het vlak van oriëntering en studiebekrachtiging.

Tweede en derde graad. De Vlor betreurt dat hij tegelijkertijd niet om advies werd gevraagd over de tweede conceptnota, die gaat over de maatregelen voor de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs. De Vlor vindt dat het zicht op het geheel van de modernisering op die manier verloren gaat. De raad vraagt meer aandacht voor de inhoudelijke samenhang bij de invulling van de studiedomeinen en om bij de reductie van de studierichtingen meer rekening te houden met leerlingenprofielen en leerlingenstromen.

- ⇒ ***Aan de autonomie van schoolbesturen wordt in dit dossier niet geraakt. De schoolbesturen behouden heel wat vrijheid om de eerste graad in hun scholen vorm te geven. De bezorgdheden zijn terecht, al tonen voorbeelden uit de praktijk nu reeds aan dat secundaire scholen de weg van de modernisering hebben ingeslagen. Goede informatieverstrekking ten aanzien van leerlingen***

en ouders over de gefaseerde implementatie van de modernisering van het secundair onderwijs en wat die concreet voor hen betekent, zowel op Vlaams als op schoolniveau, is belangrijk. Om deze communicatie naar leerlingen en ouders toe te waarborgen, bepaalt het voorontwerp van decreet dat het schoolbestuur in voorkomend geval die informatie verstrekt, aansluitend bij het schoolreglement.

De vraag naar meer samenhang bij de invulling van de studiedomeinen werd meegenomen bij de verdere bijsturing van de nieuwe indeling van het studieaanbod secundair onderwijs (= matrix).

De SERV formuleerde op **21 september 2016** een beknopt advies op hoofdlijnen over de conceptnota eerste graad. Daarin gaat de SERV in op de doelstellingen van de modernisering, de functie van de eerste graad, de differentiatie, de attestering en de studiekeuzebegeleiding.

Consultatieronde conceptnota tweede en derde graad

In uitvoering van het masterplan hervorming secundair onderwijs van 4 juni 2013 werd de matrix, zoals vastgelegd in de conceptnota "Tweede en derde graad SO" van 31 mei 2016 op volledigheid, inhoudelijke consistentie en invoerbaarheid met de stakeholders (onderwijsverstrekkers, vakbonden, socio-economische partners, **Vlaamse Scholierenkoepel**, ouderkoepelverenigingen, Minderhedenforum, ...) geëvalueerd en afgetoetst. Hiervoor werden in juni 2016 consultatietafels georganiseerd waarop de conceptnota "Tweede en derde graad SO" van 31 mei 2016 werd toegelicht. De stakeholders kregen vervolgens tot half september 2016 de tijd om hun schriftelijke reactie te bezorgen.

Meer dan 30 reacties werden ontvangen. Na deze eerste schriftelijke ronde, volgden nog mondelinge consultaties van een aantal sectoren, meestal samen met de onderwijsverstrekkers.

⇒ **Op basis van deze reacties werd de matrix aangepast. Het aanbod aan studierichtingen werd waar nodig gereduceerd, ont dubbeld of samengevoegd, geherpositioneerd of geplaatst in meerdere studiedomeinen. De criteria hiervoor waren leerlingenprofielen, contextualisering, infrastructuur en arbeidsmarktrelevantie en voorbereiding op doorstroom naar het hoger onderwijs toe. Deze wijzigingen werden op 13 januari 2017 door de Vlaamse Regering goedgekeurd in de vorm van een addendum bij de conceptnota's 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs (zie hoger, politieke context).**

Adviezen/standpunten addendum conceptnota's 2017

De VLOR formuleerde op **21 februari 2017** zijn "Advies over de modernisering van het aanbod in het secundair onderwijs". Om het nieuwe studieaanbod en de ordening ervan te beoordelen, toetste de Vlor het aan de doelstellingen van de conceptnota en de principes van het masterplan. Op basis van die toetsing vindt de Vlor dat er een aantal stappen zijn gezet. Er blijven echter belangrijke pijnpunten en gemiste kansen die de realisatie van de doelstellingen van het masterplan hypothekeren.

De Vlor vraagt met aandring aan de Vlaamse Regering om die pijnpunten weg te werken. Om dat te realiseren, is volgens de Vlor meer tijd nodig dan de strakke timing van 1 september 2018.

Eerste graad: oriënterende functie optimaliseren. Volgens de Vlor is de eerste graad te weinig oriënterend omdat de schoolkeuze na het zesde leerjaar bepalend kan zijn voor de verdere schoolloopbaan. Om te garanderen dat de eerste graad van het secundair onderwijs leerlingen oriënteert en echt voorbereidt op een meer bewuste en gerichte studiekeuze voor een breder ingevulde studierichting in de tweede graad, is het nodig dat leerlingen zowel in de A-stroom als in de B-stroom kunnen kiezen voor verschillende en voldoende brede basisopties, beperkt in aantal en zonder hiërarchisch verband. Als er in de eerste graad wordt gedifferentieerd, dan moet dat

gebeuren door remediëring, verbreding en verdieping van de basisvorming. Vooral de inhoud van de basisvorming moet volgens de Vlor de keuze voor alle domeinen in de tweede graad openhouden. De klassenraad kan de keuze voor basisopties niet beperken. Zij kan wel adviseren. Ten slotte moet het volgens de Vlor in de eerste graad mogelijk zijn om te schakelen tussen A en B.

⇒ ***Aan deze opmerkingen is tegemoet gekomen. De differentiatiemogelijkheden in de eerste graad zijn gekoppeld aan de basisvorming, het aantal basisopties in het tweede leerjaar A en in het tweede leerjaar B is sterk gereduceerd. Scholen krijgen de mogelijkheid om brede basisopties aan te bieden dan wel die basisopties via pakketten aan te bieden. De inhoud van de basisvorming maakt deel uit van een andere dossier (parlementair debat eindtermen).***

Matrix tweede en derde graad. De Vlor vraagt om de studierichtingen in de tweede graad breder in te richten en om de inhoudelijke coherentie te bewaken tussen de breder ingevulde studierichtingen in de tweede graad en de fijnmazigere studierichtingen in de derde graad. De Vlor merkt op dat in de matrix alle studiedomeinen niet evenwaardig aan bod komen. De Vlor vraagt ook om de coherentie te herbekijken tussen Se-n-Se en de derde graad van de studierichtingen met een dubbele finaliteit en een finaliteit arbeidsmarkt. Nu zijn er in de derde graad volgens de Vlor zeer specifieke studierichtingen die eerder thuis horen in een Se-n-Se aanbod. De raad wil ook duidelijkheid over de certificering van alle leerlingen die het secundair onderwijs verlaten en over hun doorstroommogelijkheden naar het hoger onderwijs met inbegrip van hbo5. De Vlor pleit er voor om studierichtingen in de derde graad niet automatisch te koppelen aan ingeschaalde beroepskwalificaties, maar om te vertrekken vanuit de behoeften van het doelpubliek en van de finaliteit van het secundair onderwijs. De Vlor vraagt ook om de opleidingsvormen van het buitengewoon en het deeltijds beroepssecundair onderwijs een plaats te geven in de matrix.

⇒ ***Naar aanleiding van onder meer dit advies van de Vlor is het studieaanbod van het deeltijds beroepssecundair onderwijs, de leertijd en het buitengewoon secundair onderwijs in de matrix opgenomen en werden ook de Se-n-Se-opleidingen toegevoegd. Er zijn ook nog wijzigingen doorgevoerd op het vlak van studierichtingen. Deze aanpassingen hebben geleid tot de mededeling aan de Vlaamse Regering van 24 maart 2017 waarin de matrix 'definitief' is vastgelegd.***

Op 28 februari 2017 maakte de SERV zijn "Advies over de modernisering secundair onderwijs. Addendum conceptnota's 1ste, 2de en 3de graad" bekend.

Het **standpunt van de Vlaamse Scholierenkoepel**³ met betrekking tot de modernisering van het secundair onderwijs luidde als volgt:

Scholieren vrezen voor verwarring

Doordat scholen zelf mogen kiezen of ze meestappen in de modernisering zal op sommige plaatsen alles hetzelfde blijven, terwijl ergens anders een heel nieuw systeem ingaat. Leerlingen zullen nu niet alleen meer moeten kiezen op basis van hun interesses en talenten, maar moeten ook nadenken over het systeem dat ze willen. Zelfs de manier waarop onderwijs georganiseerd wordt zal dus niet meer overal hetzelfde zijn.

Leerlingen vrezen dat de situatie op deze manier alleen nog onduidelijker gaat worden. Er zijn nu al veel verschillen tussen de scholen. Bepaalde vakken zijn veel moeilijker of makkelijker op sommige scholen, en wie van school verandert kan vaak niet zomaar inpikken op een andere school, ook al zit hij daar in hetzelfde jaar van dezelfde richting.

---

³ Zie <https://www.scholierenkoepel.be/artikels/die-modernisering-van-het-onderwijs-hoe-zit-dat-nu-eigenlijk?returnurl=artikels/categorie/kennisbank/categorie/wat-zeggen-scholieren>, geraadpleegd op 4 juli 2017.

De oude namen loslaten

Leerlingen vinden het trouwens jammer dat nog steeds vastgehouden wordt aan deze opdeling tussen de onderwijsvormen aso, tso, bso en kso. Scholieren geven aan dat deze namen gelinkt worden aan bepaalde vooroordelen. Hierdoor voelen veel leerlingen de druk om te beginnen in een onderwijsvorm met een betere reputatie, om dan vervolgens 'af te zakken' als blijkt dat ze daar toch niet op hun plaats zitten. ("Het watervaleffect") Uiteraard werkt dit erg demotiverend. Helaas begint de modernisering niet met een propere lei, en zullen deze oude namen nog steeds gebruikt worden.

Bewegingsvrijheid garanderen

Leerlingen willen dat ze kunnen veranderen van richting wanneer het nodig is. Als ze merken dat ze niet op hun plaats zitten, willen ze van richting kunnen veranderen en niet moeten vaststellen dat allerlei deuren achter hun rug toe zijn gevallen. Zoals gezegd willen ze van school kunnen veranderen zonder daar in een heel nieuw systeem terecht te komen en van nul te moeten beginnen, maar ook tussen studierichtingen moet de overgang vlot zijn. Daarom ijvert voor VSK voor "schakelopties" die overal aangeboden worden en voor alle iedereen beschikbaar zijn, zodat leerlingen ook nog van tso naar aso, of van bso naar tso kunnen gaan en het watervaleffect bestreden kan worden.

⇒ ***De bezorgdheid met betrekking tot de autonomie van schoolbesturen wordt deels ondervangen door de verplichting tot informatieverstrekking die in het voorontwerp van decreet is ingeschreven. Dit neemt niet weg dat het inderdaad nog belangrijker wordt voor ouders en leerlingen om zich goed te informeren voor het maken van een studie-/schoolkeuze.***

De onderwijsvormen blijven inderdaad behouden. Wel zullen schoolconcepten die op schoolniveau de hiërarchie in de maatschappelijke appreciatie voor onderwijsvormen doorbreken, gestimuleerd worden via incentives.

Wat de vraag naar schakelmogelijkheden betreft, worden er op het niveau van de eerste graad meer mogelijkheden voorzien dan vandaag (dit maakt ook voorwerp uit van het uitvoeringsbesluit met betrekking tot de modernisering SO waarvoor het besluitvormingsproces nog moeten worden opgestart). Zo wordt in het tweede leerjaar B van de eerste graad een specifiek 'opstroomoptie' opgenomen in het aanbod van basisopties.

14 Contactinformatie

